

LAKIALOITE 141/2001 vp

Laki adoptioavustuksesta kansainvälisessä lapseksiottamisessa

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Lakialoitteessa ehdotetaan otettavaksi käyttöön adoptioavustus kansainväliseen lapseksiottamiseen. Avustuksen suuruus olisi 1 900—4 500

euroa kohdemaasta riippuen. Lakialoitteessa säädetään avustuksen maksamisen perusteista ja maksamismenettelystä.

PERUSTELUT

Viime vuosikymmenien aikana kansainvälinen adoptio on vakiinnuttanut asemansa Suomessa. Vuosittain Suomeen adoptoidaan noin 200 lasta, joista suurin osa tulee Venäjältä, Kiinasta, Kolumbiasta ja Thaimaasta. Saapuvien lasten määrä on ollut hieman kasvussa, joten on oletettavissa, että lähivuosina lukumäärä tulee edelleen kasvamaan.

Kansainvälisestä adoptiosta kertyvät korkeat kustannukset karsivat kuitenkin tällä hetkellä adoptioijien joukkoa. Kustannukset vaihtelevat kohdemaittäin noin 3 200 eurosta jopa 15 500 euroon. Kustannukset ovat pienimmät adoptioitaessa Virosta, jolloin ne ovat arviolta 3 200 euroa. Adoptio Venäjän Karjalasta maksaa puolestaan noin 4 200 euroa. Korkeimmat kustannukset syntyvät adoptioitaessa Kolumbiasta, jolloin kustannukset voivat nousta jopa 15 500 euroon. Kuluja adoptioperheille kertyy virallisten paperiasioiden hoitamisesta, palvelunantajalle suori-

tettavista maksuista, matka- ja asumiskuluista, paikallisen asiamiehen palkoista ja erinäisistä maakohtaisista hallintokuluista.

Adoptioperheille myönnettävä avustus kansainväliseen lapseksiottamiseen korvaisi edellä mainittuja adoptiosta syntyviä kustannuksia. Myöntämällä adoptioavustuksen Suomi seuraisi muiden Pohjoismaiden esimerkkiä kansainvälisen adoption tukemisessa. Avustuksen saamisen edellytyksenä on, että hakijat asuvat Suomessa ja että hakijat ovat saaneet lapseksiottamiseen Suomen kansainvälisten lapseksiottamisasioiden lautakunnan luvan ja käyttävät lapseksiottamismenettelyssä palvelunantajaa. Perheille myönnetty avustus määräytyy adoptiomaan ja adoptiosta kertyvien kustannusten mukaan.

Avustuksen suuruus määräytyisi kohdemaan mukaan siten, että Virosta ja Venäjältä adoptoiville avustus olisi 1 900 euroa, Kolumbiasta ja Kiinasta adoptoiville 4 500 euroa ja muualta

adoptoiville 3 000 euroa. Avustuksen määrä on sama silloinkin, kun yhden menettelyn kautta tulee kaksi tai useampia sisaruksia kerrallaan. Adoptioavustuksen suuruudesta säädetään aseuksella.

Määrärahan tarve vuoden 2002 talousarvioon on 535 800 euroa eli 3,2 miljoonaa markkaa:

Lapseksiottamiset	euroa
Virosta ja Venäjältä 42 x 1 900 euroa	79 800
Kiinasta ja Kolumbiasta 68 x 4 500 euroa	306 000
Muualta 50 x 3 000 euroa	150 000
Yhteensä	535 800

Avustuksen maksatuksesta huolehtii Kansaneläkelaitos. Laki tulee voimaan 1.3.2002.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

adoptioavustuksesta kansainvälisessä lapseksiottamisessa

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Lain tarkoitus ja soveltamisala

Lapseksiottamisesta annetussa laissa (153/1985) tarkoitettun kansainvälisen lapseksiottamispalvelun edistämiseksi ja kansainvälisen lapseksiottamisen vahvistamiseen liittyvistä toimenpiteistä aiheutuvien kustannusten korvaamiseksi lapseksiottajalle, jolla on kotipaikka Suomessa, suoritetaan tämän lain mukaisesti valtion varoista adoptioavustus.

2 §

Oikeus avustukseen

Oikeus adoptioavustukseen on lapseksiottajalla, joka täyttää lapseksiottamisesta annetussa laissa tarkoitettujen lapseksiottamisen yleiset edellytykset ja jolle on myönnetty mainitun lain

25 §:n 1 momentissa tarkoitettu lapseksiottamisasioiden lautakunnan lupa kansainväliseen adoptioon.

3 §

Toimeenpano

Tämän lain mukaiset tehtävät hoitaa Kansaneläkelaitos.

4 §

Rahoitus

Adoptioavustuksesta ja sen toimittamisesta välittömästi aiheutuvat kustannukset korvataan valtion vuotuisen talousarvioon tarkoitusta varaten varatun määrärahan puitteissa.

5 §

Toimintamenot

Tämän lain yleisistä toimeenpanosta aiheutuvat muut kuin 4 §:ssä tarkoitetut toimintamenot luetaan Kansaneläkelaitoksen toimintamenoiksi.

6 §

Adoptioavustus

Adoptioavustus suoritetaan kutakin ulkomailta lapseksi otettavaa lasta kohti avustuksen hakijan ilmoituksen mukaan.

Adoptioavustuksen suuruudesta säädetään asetuksella.

7 §

Hakeminen. Avustuksen suorittaminen

Adoptioavustusta haetaan Kansaneläkelaitoksen paikallistoimistosta.

Adoptioavustus suoritetaan, kun lapseksiottajalle on myönnetty lapseksiottamisasioiden lautakunnan lupa kansainväliseen lapseksiottamiseen tai ensi tilassa, kun lapseksiottaminen on vahvistettu lapseksiottamisesta annetun lain 6 luvun mukaisesti.

8 §

Suoritustapa. Avustuksen menettäminen

Adoptioavustus maksetaan avustukseen oikeutetun henkilön ilmoittamalle tilille Suomessa sijaitsevaan rahalaitokseen. Avustukseen oikeutetun pyynnöstä avustus voidaan kuitenkin maksaa muullakin tavalla.

Avustus menetetään, jos sitä ei ole nostettu tai vastaanotettu kuuden kalenterikuukauden kuluessa sen kalenterikuukauden päättymisestä, jonka aikana se on ollut nostettavissa, jollei eri-

tyisestä syystä katsota kohtuulliseksi toisin päättää.

9 §

Takaisinperintä

Jos adoptioavustus on suoritettu aiheetta, se on perittävä takaisin. Takaisin ei kuitenkaan voida periä adoptioavustusta, joka on suoritettu aikaisemmin kuin viisi vuotta ennen sitä, kun avustuksen aiheettoman suorittamisen syy on tullut ilmi.

Takaisinperinnästä voidaan luopua joko kokonaan tai osittain, jos tämä katsotaan kohtuulliseksi eikä aiheeton suorittaminen ole johtunut avustuksen saajan tai hänen edustajansa vilpillisestä menettelystä.

Takaisinperintää koskeva lainvoimainen päätös saadaan panna täytäntöön kuten lainvoimainen tuomio.

10 §

Muutoksenhaku

Kansaneläkelaitoksen päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta sosiaalivakuutuslautakunnalta ja sosiaalivakuutuslautakunnan päätökseen tyytymätön tarkastuslautakunnalta. Sosiaalivakuutuslautakunnasta säädetään sairausvakuutuslaissa. Tarkastuslautakunnan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

11 §

Itseoikaisu

Kansaneläkelaitoksen on käsiteltävä valitus oikaisuasiana. Jos Kansaneläkelaitos hyväksyy kaikilta osin sille toimitetussa valituksessa esitetyt vaatimukset, sen on annettava asiasta oikaisupäätös. Päätökseen saa hakea muutosta siten kuin 10 §:ssä on säädetty.

12 §

Oikaisu

Jos Kansaneläkelaitoksen tämän lain nojalla antama lainvoimainen päätös perustuu väärään tai puutteelliseen selvitykseen tai on ilmeisesti lainvastainen, Kansaneläkelaitoksen tulee, varattuaan hakijalle tilaisuuden tulla kuulluksi, oikaista päätös.

13 §

Tietojenantovelvollisuus

Adoptioavustuksen hakija on velvollinen ilmoittamaan Kansaneläkelaitoksen paikallistointilille kansaneläkelaitoksen määräämällä tavalla avustuksen myöntämiseksi tarvittavat tiedot.

Valtion, kunnan ja muun julkisoikeudellisen yhteisön viranomaiset ovat velvollisia antamaan Kansaneläkelaitokselle ja tämän lain mukaiselle muutoksenhakuelimelle maksutta hallussaan olevat adoptioavustusta koskevat asian ratkaisemista varten tarpeelliset tiedot.

Kansaneläkelaitoksella on oikeus käyttää tämän lain mukaisia asioita ratkaistessaan myös muiden hoitamiensa etuuksien ratkaisemista varten saamia tietoja.

14 §

Ulosmittaus- ja siirtokielto

Adoptioavustusta ei saa ulosmitata eikä periä sosiaalihuoltolain (710/1982) perusteella annet-

Helsingissä 26 päivänä lokakuuta 2001

Mari Kiviniemi /kesk
Anu Vehviläinen /kesk

tavien sosiaalipalvelujen kustannusten korvaamiseksi.

Sopimus, joka tarkoittaa tähän lakiin perustuvan oikeuden siirtämistä toiselle, on mitätön.

15 §

Salassapitovelvollisuus

Tämän lain mukaisia tehtäviä hoitavat henkilöt eivät saa ilman asianomaisen henkilön suostumusta ilmaista sivulliselle yksityistä tai perheen salaisuutta, josta he asemansa tai tehtävänsä perusteella ovat saaneet tietää.

Mitä 1 momentissa on säädetty, ei estä asian ilmaisemista sille, jolla lain nojalla on oikeus saada asiasta tieto.

16 §

Tarkemmat säännökset

Tarkempia säännöksiä tämän lain täytäntöönpanosta annetaan tarvittaessa asetuksella.

17 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2002.